Foreldreutvalget for barnehager

Utdannings- og forskningskomiteen

Saksbehandler	Beate Darrud
Vår dato	15.10.2026
Vår referanse	2026/464
Deres dato	
Deres referanse	

FUBs innspill til Statsbudsjettet 2027

Foreldreutvalget for barnehager (FUB) takker for muligheten til å gi innspill til statsbudsjettet for 2027. Vi vil først anerkjenne at regjeringen viderefører midler redusert foreldrebetaling og lav makspris. En lav makspris og gode reduksjonsordninger er med på å sikre at alle familier, uavhengig av økonomisk situasjon, kan ha muligheten til å benytte seg av et barnehagetilbud.

Styrket bemanning

Men, for oss foreldre er det ikke bare pris som er viktig – vi er enda mer opptatt av god kvalitet på barnehagetilbudet. Det som avgjør hvordan barn har det i barnehagen, er ikke først og fremst hva plassen koster. Det er hvor mange voksne som er til stede, om barnet blir sett, om det er tid til lek, omsorg og gode relasjoner, og om barnehagen har ansatte med riktig kompetanse. Vi er glade for at regjeringen *viderefører* satsingen på toppet bemanning og midlene til økt pedagogtetthet i levekårsutsatte områder, men savner en tydeligere og mer langsiktig satsing på kvalitet, bemanning og rekruttering.

I statsbudsjettet for 2026 ble det bevilget 800 millioner kroner til toppet bemanning, og i tillegg ble ordningen styrket i revidert nasjonalbudsjett med en ekstrabevilgning på 350 millioner kroner. I statsbudsjettet for 2027 foreslår regjeringen å videreføre de 800 millionene, som ikke er prisjustert, men viderefører ikke ekstrabevilgningen. Dette betyr at barnehagene i 2027 får 350 millioner kroner mindre til toppet bemanning. Dette er kutt – ikke satsing. Barnas første år er avgjørende for trivsel, utvikling og livslang læring. Da må også barnehagen prioriteres deretter.

Hvordan tenker regjeringen at man innen 2023 skal nå målsettingen om 60 % barnehagelærere med det tempoet og de tiltakene som er iverksatt til nå? ABLU er et veldig bra tiltak – men det er så alt for få studieplasser for at det skal monne. Det er heller ikke tilstrekkelig med studenter som søker barnehagelærerutdanningene, samtidig som alt for mange barnehagelærere forlater yrket. Som lærere i skolen, bør også barnehagelærere få muligheten til å slette deler av studiegjelden sin – dette kan kanskje øke attraktiviteten til yrket.

FORELDREUTVALET FOR BARNEHAGAR
Postboks 29, 3833 Bø i Telemark | Besøksadresse: Stasjonsvegen 33A, 3800 Bø i Telemark
Telefon: 477 99 200 | Org.nr.: 989 628 011 | post@fubhg.no | www.foreldreutvalgene.no

Foreldrene vi møter forteller om bemanningsutfordringer, vikarbruk, høyt sykefravær og ansatte som opplever at tiden ikke strekker til. Regjeringen peker selv på mange av disse utfordringene i budsjettforslaget.
For å gi et bilde av hva slags utfordringer barnehager og foreldre står i, så kan vi vise til et medieoppslag med vårt utvalgsmedlem fra Alta. Siden våren 2026 har Alta kommune gjennomført seks utlysningsrunder for ledige stillinger i de 12 kommunale barnehagene. Man har likevel ikke lykkes med å rekruttere tilstrekkelig antall kvalifiserte ansatte, og per august var det fortsatt 16,8 ledige stillinger i barnehagesektoren. Flere av disse er knyttet til lovpålagt grunnbemanning og oppfølging av barn med vedtak om særskilt tilrettelegging. Kommunen har derfor sendt ut varsel til alle barnehageforeldre, der de beskriver mulige konsekvenser av at kommunen opplever betydelige utfordringer med å rekruttere kvalifisert personale.
I informasjonen som ble sendt ut til foreldrene skriver kommunen at bemanningssituasjonen vil kunne føre til midlertidige justeringer av åpningstid, sammenslåing av grupper eller avdelinger, flytting av ansatte mellom avdelinger, eller at foresatte bes om å ha barna hjemme dersom de har mulighet.
Vi skulle gjerne sett at det kom en ordentlig satsing på bemanning i barnehagen –og vi ønsker oss en styrket bemanningsnorm, 5:1 og 2:1. At pedagogenes plantid regnes utenfor bemanningsnormen kan være et første skritt på veien mot en styrket norm.

Barnehagen som en del av utdanningsløpet?

Regjeringen skriver at barnehagen er en viktig del av Leseløftet, og at bøker og høytlesning skal få mer plass i barnehagen. En undersøkelse fra 2023 viser at en av tre barn sjelden eller aldri blir lest høyt for av voksne, så dette er en viktig satsing.
Det er positivt at det er lagt inn friske midler til innkjøp av bøker, men vi frykter at barnehagen igjen kommer bakerst i køen når bøker bestilles. I budsjettet står det at midlene til skolebibliotek og bøker også *kan* brukes til innkjøp av bøker i barnehagen. Her burde det stått *skal*.
Men dette handler om mer enn bøker. Det handler om hvordan vi ser på barnehagen. Da de siste PISA-resultatene viste svakere leseferdigheter og større forskjeller mellom elever, ble behovet for å styrke barns språk og leselyst understreket. Arbeidet med språk, ordforråd, høytlesning og nysgjerrighet begynner ikke på skolen. Det begynner i barnehagen.
Likevel ser vi ingen reell ny satsing på barnehage i statsbudsjettet for 2027, bare en videreføring av tidligere tiltak. Dersom barnehagen virkelig skal betraktes som det første trinnet i utdanningsløpet, må det være synlig både i prioriteringene og i budsjettpostene. Barnehagen må få en tydelig og konkret plass i satsingene.
Når utfordringene i skolen diskuteres, trekkes barnehagen ofte fram som en del av løsningen. Da må også barnehagen få sin del av investeringene. Skal barnehagen være en del

av utdanningsløpet, må det være synlig i både handling, bevilgninger og skriftlig dokumentasjon – ikke bare i prat.

Avslutning:
Kunnskapsministeren har tidligere uttalt at nå er det barnehagenes tur – men vår vurdering er at barnehagen fortsatt venter på tur. Og vårt spørsmål er; hvor lenge har vi råd til å vente?

Med vennlig hilsen

Tor Eirik Rasmussen
Utvalgsleder

Sarah Jaber
Nestleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

FUBs innspill til Statsbudsjettet 2027 - svar på spørsmål FUB fikk under budsjetthøringen 20.10.26

FUB takker for at vi fikk delta i budsjetthøringen 20.10.26.
Komitemedlem Hege Bae Nyholt stilte spørsmål til FUB om vi kan si noe om konsekvensene av manglende rekruttering av barnehagelærere, og om vi ser for oss andre tiltak enn kun sletting av studiegjeld for å styrke rekrutteringen?

Manglende rekruttering av barnehagelærere
Bedre bemanning i barnehagen bidrar til å utjevne sosiale ulikheter, forhindre frafall senere i livet og gi alle barn trygge rammer der de blir sett og opplever mestring. Barn som går i barnehagen har høyere sannsynlighet for yrkesaktivitet, høyere inntekt, redusert rusmisbruk, færre tenåringsgraviditeter og lavere omfang av trygdeytelser. I stortingsmeldingen Tid for lek og læring, vises det til forskning som sier at for hver krone man investerer i barnehagetiltak, får man en brutto gevinst på mellom 1,4 til 4,5 kroner.
Til tross for denne kunnskapen, har vi havnet i en alvorlig bemanningskrise i barnehagesektoren, med nesten dobbelt så høyt sykefravær som andre yrker, lav rekruttering til sektoren, og ansatte som slutter på grunn av høyt arbeidspress. Bemanningskrisen truer kvaliteten på barnehagetilbudet – det haster med å få styrket bemanningsnormen.

FUB ønsker en styrket bemanningsnorm, 5:1 og 2:1, og vi ønsker at pedagogenes plantid må holdes utenfor bemanningsnormen.
Her kan vi vise til en fersk rapport fra Telemarksforskning, utarbeidet på vegne av samvirkeforetaket IBID, som foreslår en endring av hvordan grunnbemanningen i barnehagene kan beregnes, og mulige effekter av dette. Beregningen tar hensyn til at pedagogiske ledere har oppgaver som medfører at de i deler av arbeidstiden ikke er til stede med barna. (https://telemarksforsking.no/publikasjoner/barnehagenes-bemanningsutfordringer/4776/).
En slik styrking av normen vil føre til økt behov for ansatte, men vi tror samtidig at barnehagen blir en mer attraktiv arbeidsplass for ansatte generelt og barnehagelærere spesielt. Dette viser også en undersøkelse Utdanningsforbundet har gjennomført blant barnehagelærere i Bergen. Om lag én av tre barnehagelærere i undersøkelsen forteller at de vurderer å forlate yrket. For å få dem til å bli, peker medlemmene på bedre og reell bemanning i hele åpningstiden, samt skjermet tid til pedagogisk planlegging, som de mest avgjørende tiltakene.

Slik ønsker FUB å styrke rekrutteringen:

FUB mener det er flere områder det bør satses på:

- En styrket bemanningsnorm, 5:1 og 2:1, og vi ønsker at pedagogenes plantid må holdes utenfor bemanningsnormen. Dersom barnehagen virkelig skal betraktes som det første trinnet i utdanningsløpet, må det være synlig både i prioriteringene og i budsjettpostene – barnehagene må satses på.
- Det må åpnes for flere yrkesgrupper inn i barnehagene. Bemanning, og bemanningens kompetanse er viktig for kvalitet i barnehagetilbudet og for å beholde barnehagelærere i sektoren. FUB er positive til at andre yrkesgrupper kan bidra i barnehagen, men understreker at dette må være et supplement til – ikke en erstatning for – barnehagelærerne. Her skulle vi ønske at det ble sett mer på hvordan andre yrkesgrupper kan inngå som supplement uten å erstatte pedagogisk kompetanse, og hvordan barnehagen kan fungere som arena for tverrfaglig samarbeid med PPT, helsetjenester og andre kommunale tjenester.
- Mangel på kvalifiserte ansatte er en stor utfordring, særlig i distriktene. Her ser vi at ABLU, Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning, er et tiltak der man kan gi ansatte som allerede jobber i barnehagen og som har lyst til å fortsette å jobbe i barnehagen, en utdannelse som barnehagelærer. Norge mangler tusenvis av barnehagelærere, og ABLU er et viktig tiltak for å beholde og øke pedagogtettheten. Vår vurdering er at antall ABLU-studieplasser bør økes.
- Det må jobbes for å få flere menn inn i barnehagene. Her kan vi vise til satsinger som Gutter og barnehage (https://www.nhogeneo.no/bransjer/barnehager/barnehagekampanje-2025/gutter-og-barnehage/), Hvor er mine brødre (https://www.oslomet.no/om/sam/oslomet-holmlia/hvor-er-mine-brodre) og Menn i helse (https://mennihelse.no/).
- Sørge for at barnehagene har gode vikarordninger, der barnehagen har tilgang til kompetente vikarer.
- Barnehagelærere bør få samme mulighet til sletting av studiegjeld som lærere i skolen.

Med vennlig hilsen

Tor Eirik Rasmussen
Utvalgsleder

Sarah Jaber
Nestleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur